

СУДАКОВА О. І.

к. т. н.

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
sudakovy@ukr.net

МЕДВЕДОВСЬКА Т. П.

к. пед. н.

Національний гірничий університет
sudakovy@ukr.net

ДЕМОНОВА Д. О.

магістрант

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
ddemonova@yandex.ru

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

В статті виявлено та класифіковано основні загрози формуванню системи економічної безпеки підприємств. З'ясовано стан та особливості управління економічною безпекою підприємництва в Україні. Визначено чинники та умови розвитку управління економічною безпекою підприємницьких структур. Запропоновано універсальну методику оцінки рівня економічної безпеки підприємств в умовах формування ринкової економіки.

Ключові слова: управління, економічна безпека, загрози, підприємство.

СУДАКОВА О. И.

к. т. н.

Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры
sudakovy@ukr.net

МЕДВЕДОВСКАЯ Т. П.

к. пед. н.

Национальный горный университет
sudakovy@ukr.net

ДЕМОНОВА Д. А.

магистрант

Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры
ddemonova@yandex.ru

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье были выявлены основные угрозы формирования системы экономической безопасности предприятия. Определено состояние и особенности управления экономической безопасностью предпринимательства в Украине. Выявлены факторы и условия развития управления экономической безопасностью предпринимательских структур. Предложена универсальная методика оценки уровня экономической безопасности предприятий в условиях формирования рыночной экономики.

Ключевые слова: управление, экономическая безопасность, угрозы, предприятие.

SUDAKOVA O. I.

candidate of technical sciences

Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture
sudakovy@ukr.net

MEDVEDOVSKA T. P.

candidate of pedagogical sciences

National Mining University
sudakovy@ukr.net

DEMONOVA D. O.

master

Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

ddemonova@yandex.ru

IMPROVEMENT OF THE ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF ENTERPRISE

Principal methods and peculiarities of management of economic security of national entrepreneurship are analyzed in the article. Factor and conditions of development of management of economic security of enterprises in Ukraine are determined. Universal methods of evaluation of the level of economic security of enterprises under conditions of market economy formation are suggested.

Keywords: management, economic security, threat, enterprise.

Постановка проблеми. В сучасних умовах нестабільності ринку успішний розвиток та функціонування будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності в значній мірі залежить від надійної, якісної та обґрунтованої системи економічної безпеки підприємства. Це зумовлено передусім збільшенням числа джерел загроз економічної безпеки підприємства в сучасних умовах; зростанням припливу в сферу бізнесу “новаторів”, невідповідних для роботи в нестабільних умовах переходу країни до ринку; збільшенням кількісної та якісної ролі приватного сектора економіки та особливо її структурної складової – кримінально-тіньового бізнесу; зростанням у структурі джерел фінансового забезпечення підприємств, особливо малих, частки залучених джерел і зменшенням частки власних джерел фінансування; наростанням необхідності забезпечення інституційних, і зокрема етичних, норм та правил взаємовідносин між суб'єктами бізнесу та господарювання. Ефективність функціонування підприємства, особливо в нестабільних умовах перехідної економіки, значною мірою визначається надійністю системи захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз. Усе це надає дослідженню проблеми управління економічною безпекою підприємства в Україні підвищеної значущості та актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням стійкості, розширеного відтворення економічних систем, стабільного і безпечного розвитку підприємств приділяли велику увагу в своїх працях класики економічної науки: Джон С. Мілль, А. Маршалл, С. Сісмонді, М. Туган-Барановський, Дж. М. Кейнс, Й. Шумпетер [2, с. 17] та ін.

Вагомий внесок у дослідження проблеми економічної безпеки держави і підприємництва зробили вітчизняні вчені: О. Ареф'єва, І. Бінько, В. Геєць, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, А. Ревенко, О. Терещенко [1, с. 3] та ін.

У працях вітчизняних науковців достатньо глибоко досліджено необхідність, причини та функції економічної безпеки підприємства в умовах ринкових трансформацій, подальшого розвитку набула теорія економічних ризиків у підприємстві, планування економічної безпеки підприємства, а також теорія антикризового управління підприємством, розроблено загальні підходи до аналізу та оцінки функціональних складових економічної безпеки підприємств.

Однак ще багато аспектів цієї багатопланової і складної проблеми не з'ясовано. Це стосується передовсім вивчення якісних ознак економічної безпеки підприємства, дослідження та класифікації загроз економічної безпеки підприємства, розробки ефективної методики оцінки рівня безпеки, вироблення перспективних напрямів удосконалення управління економічною безпекою підприємства у сучасній економіці.

Метою роботи є розробка теоретичних і практично-методичних положень та рекомендацій щодо удосконалення управління економічною безпекою підприємства в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою формування системи економічної безпеки підприємства є визначення головних сфер, в яких лежать джерела і чинники небезпеки, зокрема, активи, персонал, інформація і відповідальність, які

досліджуються у розрізі функціональних складових економічної безпеки: фінансової, виробничої, кадрової, інформаційної, правової, екологічної, силової та ринкової.

Ефективність управління економічною безпекою підприємства суттєво залежить від виду небезпеки (рис. 1).

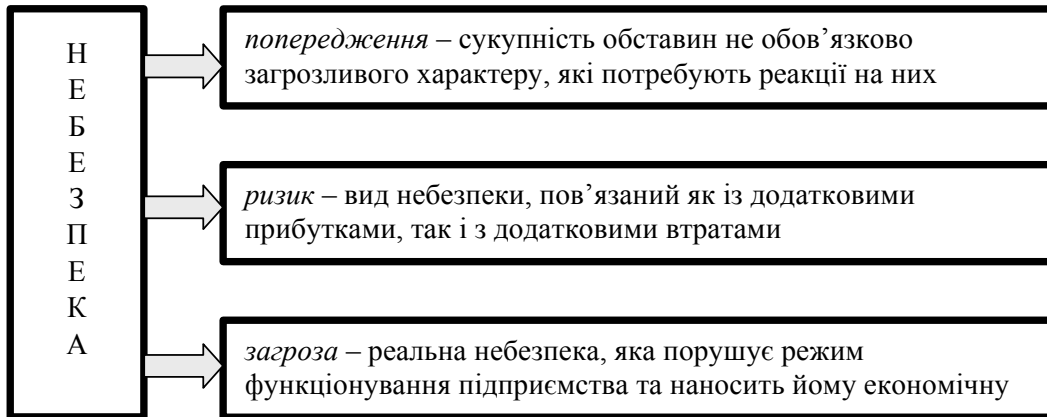


Рис. 1. Види небезпеки за величиною можливих наслідків

Управління економічною безпекою підприємства потребує глибокого комплексного аналізу, врахування ринкових умов і чинників розвитку підприємств, а також вітчизняної специфіки організації управління загрозами та ризиками підприємницьких структур.

Досліджено, що диверсифікація, планування, інвестування, інформаційні технології як чинники розвитку управління економічною безпекою підприємства сприяють зниженню наслідків ризиків і загроз функціонуванню підприємницьких структур, збільшенню доходів підприємств, створенню нових видів продукції. У результаті цього підвищується не тільки рівень економічної безпеки підприємства та ефективність управління нею, а й забезпечується розширене відтворення і стабільне зростання виробництва.

Пропонується методика оцінки рівня економічної безпеки підприємств, яка за алгоритмом висвітлює етапи загального аналізу і передбачає визначення комплексного показника економічної безпеки підприємства та його рейтингову оцінку (рис. 2).



Рис. 2. Алгоритм оцінки рівня економічної безпеки підприємства

У запропонованій методиці найважливішими її етапами є вибір показників, які характеризують економічну безпеку підприємства, обчислення їх порогових значень, розподіл за зонами безпеки, визначення величини відхилення. За допомогою бальної системи оцінок значення різних показників приводяться до порівняльного вигляду.

Середнє бальне значення функціональних складових безпеки підприємства ($ПБ_{к.сер.}$) визначається за формулою:

$$ПБ_{к.сер.} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n БЗ_{к.i.} \cdot dd, \quad (1)$$

де $ПБ_{к.сер.}$ – середнє бальне значення показника $к$ -ї функціональної складової економічної безпеки;

$БЗ_{к.i.}$ – бальне значення показника $к$ -ї функціональної складової економічної безпеки;

n – кількість використуваних показників функціональних складових безпеки.

При дослідженні економічної безпеки підприємств із різними видами економічної діяльності необхідно враховувати питому вагу значущості функціональних складових безпеки і на основі комплексного показника безпеки робити висновок про загальний рівень безпеки підприємства, який обчислюється за формулою:

$$КПБ = \sum_{к=1}^m ПБ_{к.сер.} \times d_k, \quad (2)$$

де d_k – питома вага значущості $к$ -ї функціональної складової економічної безпеки підприємства;

m – кількість функціональних складових економічної безпеки підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. У роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове розв'язання наукової проблеми – удосконалення управління економічною безпекою підприємств в Україні, що виявляється в обґрунтуванні видів небезпеки, розробці універсальної методики оцінки рівня економічної безпеки підприємств, виявленні нових умов, чинників та ключових принципів розвитку управління економічною безпекою підприємств в Україні. Найбільшої шкоди підприємництву можуть завдати такі небезпеки, які породжені матеріальними і фінансовими активами, персоналу, інформацією, відповідальністю. Вищеназваний перелік основних сфер загроз авторами досліджено в розрізі зовнішніх і внутрішніх вимірів восьми видів економічної безпеки: фінансової, кадрової, виробничої, інформаційної, екологічної, правової, силової, ринкової. Формування системи управління економічною безпекою підприємств потребує додаткових витрат, які не приносять швидких прибутків. На наш погляд, ефективно реалізовувати функцію підтримки економічної безпеки підприємства можна шляхом створення внутрішньої служби економічної безпеки. Склад і структура внутрішньої служби економічної безпеки для різних підприємств передовсім залежать від величини фінансових збитків, характеру і масштабів діяльності, ринкової позиції та фінансових можливостей підприємства. Дієвим чинником формування ефективної системи управління економічною безпекою підприємств є використання послуг зовнішніх спеціалізованих державних або приватних охоронних організацій.

Список використаних джерел

1. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
2. Kaplan R.S., Norton, D.P. Strategy-Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment. Boston (USA): Harvard Business School Press. 2009.

3. Резніков О.Л. Методичні рекомендації до оцінки ефективності заходів із забезпечення економічної безпеки підприємств металургії / О.Л. Резніков // Гуманітарний вісник ЗДІА : збірник наукових праць. – Запоріжжя. – 2010. – Вип. 42. – С. 208–217.

4. Сотула О.В. Моніторинг економічної безпеки Черкаської області / Сотула О.В. // Наука й економіка : фаховий науково-теоретичний журнал. – Хмельницький, 2012. – № 4 (28). Т. 1. – С. 281–286.
